

FÖRSAMLINGSINTRUKTION FÖR ÖVERKALIX FÖRSAMLING 2023-2027

Församlingspresentation

I Överkalix finns en öppenhet och en god atmosfär där man känner sig välkommen. Det var precis detta jag fick möta när jag först kom till Överkalix som präst för sex år sedan. Här finns en positiv anda och en öppenhet för nya tankesätt. Jag mötte ett sammanhang av människor som var öppna och positiva, där man får möjligheten att växa och utvecklas som människa. Församlingen är en liten församling som med små medel försöker utveckla verksamheten på olika sätt, framför allt genom att möta människor ute i de sammanhang där de befinner sig.

Denna församlingsinstruktion vill sätta ord på det sammanhang som är Överkalix församlings, och de prioriteringar som ska gälla de kommande fyra åren.

Katarina Brandlöv Rönnbäck, Kyrkoherde

Överkalix är geografiskt beläget mitt mellan kust-, malmfälts-, och Tornedalsförsamlingarna. Det geografiska område som är Överkalix församling är detsamma som Överkalix kommun. I församlingen finns kyrkor i centralorten Bränna och i Lansjärv. På dessa platser finns även församlingshem. I Jockfall finns ett kapell. Begravningsplatser finns i Bränna, Grelsbyn och Lansjärv. Som många församlingar i Norrbottens inland har folkmängden minskat drastiskt sedan skogsarbetet rationaliserades.

I denna miljö vill vi arbeta för att göra vår frälsare och Herre Jesus känd, trodd och älskad. *Överkalix församling vill vara en öppen gudstjänstfirande församling, där människor i alla åldrar känner sig välkomna och att de faktiskt upplever att ett frälsande och livgivande ord välsignar all verksamhet som gör att man vill samlas i Jesu namn.*

För att åstadkomma detta gäller det att ständigt vara lyhörd både inför den ärvda traditionen samt inför de mångkulturella inslag som kommer med turister eller nyinflyttade överkalixbor. Flerspråkighet och en öppenhet för andra kulturer är en nödvändighet för att fungera som en del i en kyrka som både är lokal och en del i den världsvida kyrkan.

Innehåll

Församlingspresentation	1
Slutsatser omvärldsanalys	3
Slutsatser barnkonsekvensanalys	3
Pastoralt program för den grundläggande uppgiften	5
Gudstjänst	5
Undervisning	6
Diakoni	6
Mission	7
Församlingen som flerspråkig kyrka	7
Domkapitlets reglering av församlingens verksamhet	8
Utvärdering	

Slutsatser omvärldsanalys

Vi tror att följande faktorer kommer att ha stor betydelse när det gäller vår verksamhetsinriktning:

Befolkningen åldras och antalet medlemmar minskar. Ekonomin påverkas av detta genom minskade intäkter. Vi behöver se över kostnaderna och säkerställa att vi använder personal och teknik så resurseffektivt som möjligt. Detta behöver nödvändigtvis inte vara negativt. Med prioriteringar och nödvändiga förändringar följer samtal om vad som är kyrkans innersta mening och församlingens faktiska uppgift. Förändringar innebär också en möjlighet för församlingen då de manar till reflektion och nytänkande. Samverkan med andra församlingar vilket vi ser som både positivt och nödvändigt för också med sig nytänkande.

Musik och andra kulturyttringar kan skapa band mellan kyrkan och församlingsbor som ännu inte funnit vägen till kyrkan och evangeliet.

Överkalix församling behöver bli bättre på att kommunicera med yngre människor på deras villkor. Detta gäller både barn, ungdomar och unga vuxna. Några sätt att göra detta är:

- Riktad kommunikation till nyinflyttade.
- Skapa positiva möten i samband med gudstjänster och förrättningar.
- Satsa på att utveckla barn och ungdomsverksamhet samt konfirmandarbete med lyhörddhet för ungas livsfrågor och olikheter.
- Sträva efter samverkan med skolorna på orten.

Slutsatser Barnkonsekvensanalys

Följande slutsatser påverkar vårt pastorala förhållningssätt ur ett barnperspektiv:

- Skolor och barnomsorg finns i ett närliggande område. En positiv faktor för församlingens möjlighet att få till en god relation till barnen, är att församlingens expedition och lokalerna som vi använder för barn och ungdomsverksamhet finns, liksom skolorna, i centralorten Bränna. Vi är synliga för alla barn. Vår intention är att få till stånd ett samarbete med skolan, för att erbjuda Bibeläventyret del 1 GT och del 2 NT i åk 4 och 5. Bibeläventyret är ett koncept som ger barnen möjlighet till delaktighet i framförandet, som är en del i inläringen.
- Barnens ekonomiska situation är i jämförelse med andra kommuner förhållandevis god. Det är dock ett faktum att det existerar barn som lever i familjer med knappa ekonomiska resurser både bland de infödda "svenskarna" och bland nysvenskar och flyktingar. Vi vill givetvis nå alla oavsett ekonomiska förutsättningar. En slutsats av detta är att församlingens intention är att all verksamhet skall vara kostnadsfri.
- I kommunen finns familjer från olika länder, från olika minoriteter och kulturer. I församlingen har vi en uppgift att bjuda in och tillmötesgå barn och familjers behov med hänsyn till mycket skiftande livserfarenheter, värderingar och språk.

- Det faktum att barnen kan uppleva gudstjänsterna som ”tråkiga”, innebär att gudstjänsterna bör anpassas på flera plan. Alla barn ska få känna sig delaktiga och välkomna i gudstjänsterna.
- Det finns ett intresse bland barnen för idrott och natur. Därför är det relevant att församlingen utvecklar ett samarbete med idrottsförening, samt försöker använda sig av naturens möjligheter i sin verksamhetsplanering.
- Musik och kultur är områden där församlingen tar plats och speglar en uppbygglig roll i samhället. Detta berör också barnen och bidrar till vår möjlighet att bli en barnens kyrka.
- I åldern 0–18 år finns inte kontinuerlig verksamhet för alla åldrar. Åk 7 och åren efter konfirmationen har endast sporadiska tillfällen till kontakt med kyrkans verksamhet. Ungas delaktighet i kyrkans olika verksamheter bör utvecklas. Det finns annars en risk att barn, unga och familjer inte känner sig hemma i gudstjänster och församlingsliv.

Pastoralt program för den grundläggande uppgiften

Överkalix församling vill verka för att människor ska finna en gemenskap med Gud, där Jesus Kristus står i centrum, som får kärleken och omsorgen att växa på livets alla områden. Utifrån ett tydligt centrum i Jesus Kristus, så kopplar denna vision samman den grundläggande uppgiften kyrkan är kallad att verka inom. Gudstjänsten handlar om "gemenskap", undervisningen om "att växa", diakonin om "kärlek och omsorg" samt missionen om att "leda till Gud". För att församlingen på bästa sätt ska kunna fullgöra sitt uppdrag, är det angeläget att så många som möjligt av församlingens medlemmar känner sig delaktiga i detta uppdrag. Att allt fler känner att det är "min" församling och att församlingens uppdrag är "vårt uppdrag". Därför är en viktig inriktning i församlingens framtida arbete ett "Växande Vi". Att allt fler känner en tydlig gemenskap med och delaktighet i församlingens arbete.

Gudstjänst

Gudstjänsten är hela församlingens gåva och uppgift. Gudstjänsterna skall präglas av öppenhet och mångfald, där både tradition och nyskapande får utrymme. I gudstjänsten får vi hjälp att tolka våra liv och möta Gud. Gudstjänsten gör vi tillsammans där alla är delaktiga på olika sätt bl.a. genom att delta i sång, bön, textläsning, nattvardsutdelande eller annat uttryckssätt. Gudstjänsten är centrum för allt arbete i församlingen. Den får ge oss drivkraft och utmana oss att bedriva undervisning, diakoni och mission. Genom att människor firar gudstjänst tillsammans skapas goda relationer. Församlingen strävar efter ett gudstjänstliv som når ut i så många sammanhang som möjligt.

I centralorten firas gudstjänst/högmässa varje söndag och helgdag. I Lansjärvs kyrka firas gudstjänst/högmässa var femte vecka. I Jockfalls kapell firas gudstjänst från påsk till jul en gång i månaden. På Brännagården och Tallviksgården firas gudstjänst/mässa två gånger per månad. Vidare firas det gudstjänst och friluftsgudstjänst i flera av församlingens byar under verksamhetsåret.

I församlingens olika verksamheter är det naturligt att börja eller sluta med andakt även vid konserter av olika slag. Information om gudstjänsterna, liksom om den övriga verksamheten, sker via lokaltidningarnas predikoturer, på affischer som sätts upp på anslagstavlor i anslutning till våra kyrkor, i det lokala annonsbladet samt på Facebook. Inför sommar och advent-jultid annonseras dessa i vårt kyrkblad.

För att nå ett uppbyggligt gudstjänstliv 2023-27 ska Överkalix församling:

- Främja ett delaktigt och engagerat gudstjänstliv – genom till exempel gudstjänstgrupper av olika slag, ljuständning i samband med kyrkans förbön och samplanering med barnverksamhet, körer och ideella.
- Eftersträva ett varierat gudstjänstliv – genom till exempel vardagsgudstjänster, kvällsgudstjänster, friluftsgudstjänster och byagudstjänster.
- I så stor utsträckning som möjligt ha inslag av sång och instrumentalmusik.
- Ta initiativ till ekumeniska gudstjänster och bistå andra kristna samfund t ex med lån av lokaler.

Undervisning

Jesus uppmanar sina lärjungar i missionsbefallningen att de ska döpa och undervisa. Undervisningen är en viktig del i församlingens uppdrag. Lärandet och växandet i tron hör till alla åldrar. Snabba förändringar i vårt samhälle gör att vi behöver ständigt reflektera över och fördjupa oss i tron. Vår strävan är att hitta former att samtala om livet, tro och tvivel. En kristen är aldrig fullärd och färdig. Utbudet av samtals- och studiegrupper varierar under olika terminer men vi vill alltid ha beredskap att forma grupper efter aktuella önskemål.

För att nå en välfungerande undervisning 2023-27 ska Överkalix församling:

- Söka samverkan – bland annat med kommun, studieförbund, idrotts- och andra föreningar men också utveckla samarbetet inom arbetslaget så att samverkan med församlingsborna sker på ett allsidigt sätt.
- Bedriva utåtriktat arbete bland förskolor och skolor – bland annat genom Bibeläventyret i åk 4 och 5.
- Erbjud alla ungdomar i åk 8 och åk 9 konfirmationsundervisning och efterföljande ledarutbildning samt inbjuda till vuxenkatekumenat/konfirmation eller bibelsamtal för den som är äldre och vill döpas, konfirmeras eller lära sig mer om kristen tro.
- Satsa på ”startpaket” för nyfödda med erbjudande om dop.

Diakoni

Diakoni är både den kristna församlingens livsstil och människosyn. Den har sin grund i Bibeln och det sätt som Jesus mötte människor på. Det handlar om att älska sin nästa som sig själv. Diakoni är stöd, omsorg och handling som görs för människans egen skull därför att Guds kärlek kräver det. En grundläggande del av det diakonala arbetet är att ge röst åt utsatthet. Det innebär bland annat att sätta ord på faktorer som ökar utsattheten, försvara människors rätt och stärka allas möjligheter att ta eget ansvar och tala för sig själva. Diakonin är en självklar del av varje kristens liv och kallelse. Den är en angelägenhet för alla medarbetare – anställda, förtroendevalda och ideella. Diakonin ska möta de behov av stöd och omsorg som finns hos människor i församlingen i alla åldrar.

För att skapa ett bra diakonalt arbete 2023-27 ska Överkalix församling:

- Vara närvarande i människors vardag – bland annat genom att inbjuda till mötesplatser i församlingens egen regi, finnas med på kommunala möten, i flyktingmottagning och på äldreboenden samt utveckla kontakter med andra samhällsaktörer.
- Ge stöd – bland annat till barn och unga, i samband med kris och katastrofsituationer, i mötet med flyktingar och till människor i utsatta livssituationer i övrigt.
- Stå till tjänst – bland annat för enskild själavård och samtal, förbön och sjukkommunion.
- Inbjuda till födelsedagsfest för alla medlemmar i församlingen som fyller 80 år, 85 år, 90 år och därefter varje år.

Mission

Jesus säger i missionsbefallningen: ”Gå ut och gör alla människor till lärjungar”. Som en följd av att lärjungarna faktiskt utförde sitt uppdrag existerar Svenska kyrkan i Överkalix idag som en del av den världsvida kyrkan. Vi tar emot influenser och tar beslut som påverkar andra i ett kontinuerligt utbyte. I en alltmer globaliserad värld kan olika kulturer och förhållanden berika och påverka också vår uppfattning av kristen tro. Människor som vistas i församlingen och har sin bakgrund i olika världsdelar kan ha upplevt situationer som kan vara väldigt olika. Ibland kan det mer traditionella missionsarbetet fylla en god uppgift och ibland får vi finna nya vägar att mötas inför Gud.

Vi vill presentera kristen tro för människor på ett sätt som visar öppenhet, lyhördhet och respekt. All mission är dialog med den andres bästa för ögonen. I en alltmer multireligiös miljö vill vi verka som kyrka, tryggt rotade i vår kristna identitet men med ett välkomnande och ödmjukt förhållningssätt till alla vi möter oavsett trosuppfattning. Alla kristna har en gemensam kallelse att i ord och handling göra Jesus känd. Den kallelsen innefattar en särskild omsorg om de utsatta och utstötta, och en respektfull helhetssyn på varje människa. Vår strävan är att möta människor där de är, att sträcka oss ut ur givna gemenskaper och egna lokaler. Det är viktigt för församlingen att vara närvarande på skolor (om det finns möjlighet), arbetsplatser och offentliga platser, likaväl som när tillfälle bjuds i hemmen.

I en missionerande strävan 2023-27 ska Överkalix församling:

- Fokusera arbetet på långsiktigt hållbar utveckling och mänskliga rättigheter – bland annat genom att uppmärksamma FN-dagen
- Anordna insamlingar, om möjligt i samarbete med olika föreningar och kommunen, genom olika aktiviteter. Bland annat till Act Svenska kyrkan.
- Arrangera mångkulturella möten och kulturkvällar – bland annat genom mat, musik och livsberättelser.
- Utveckla den lokala och internationella ekumeniken – bland annat genom samarbete med andra kyrkor och att verka för att ha församlingsombud för Act Svenska kyrkan.

Församlingen som flerspråkig kyrka

I församlingen är huvudspråket svenska. Det finns också ett ålderdomligt språk överkaliskan, som talas främst av den äldre generationen. Det är värdefullt att värna om överkaliskan eftersom det är barndomens språk för många äldre.

Utöver svenska och överkaliskan talas det i Överkalix flera olika språk. Flera av våra aktiva församlingsbor talar meänkieli. Finska är också relativt vanligt. Bland asylsökande och nya överkalixbor talas främst afrikanska språk men även arabiska och andra språk. Sedan tidigare finns en grupp spanskalande från Sydamerika. Trots att de anställda inte behärskar dessa språk vill församlingen möjliggöra ett flerspråkigt liv i församlingen genom att ge utrymme för, och uppmuntra till, att människor använder sitt eget språk i gudstjänster, kyrkliga handlingar och i olika verksamheter. Om församlingens egna språkresurser inte räcker till finns det möjligheter att fråga om hjälp från grannförsamlingar eller stiftet. Ekumeniska kontakter för också med sig språkliga konsekvenser. Ett samarbete pågår med katolska kyrkan i Luleå. Samiska och svenskt teckenspråk är två områden som församlingen behöver utvecklas inom.

Domkapitlets reglering av församlingens verksamhet

Huvudgudstjänst firas varje sön- och helgdag i Överkalix församling.

Nattvard firas i huvudgudstjänst minst 2 söndagar i månaden.

Församlingen följer Svenska kyrkans riktlinjer för konfirmandarbete och har en handlingsplan för detta.

Behörighetsnivån för kyrkomusikern ska vara kyrkomusiker på lägst C-nivå. Kyrkomusikertjänsten är i dagsläget tillsatt på deltid av en person utan formell behörighet.

Antalet prästtjänster är två, en kyrkoherde och en komminister. Komministertjänsten är i dagsläget vakant.

Utvärdering

Vid budgetarbete och verksamhetsplanering aktualiseras denna FIN. Utvärdering görs i samråd med anställda och förtroendevalda. Barn och ungdomar bör även vara delaktiga vid utvärderingen.

Kyrkoherde

Ordförande kyrkofullmäktige

Katarina Brandlöv Rönnbäck

ANNE JACOBSSON

Namnförtydligande

Namnförtydligande

202305 25

2023.05 25

Datum

Datum

Slutsats

Vi tror att följande faktorer kommer att ha stor betydelse när det gäller vår verksamhetsinriktning:

Befolkningen åldras och antalet medlemmar minskar. Vår ekonomi påverkas av detta genom minskade intäkter. Vi behöver se över våra kostnader och säkerställa att vi använder personal och teknik så resurseffektivt som möjligt. Detta behöver nödvändigtvis inte vara negativt. Med prioriteringar och nödvändiga förändringar följer samtal om vad som är kyrkans innersta mening och församlingens faktiska uppgift. Förändringar innebär också en möjlighet för församlingen då de manar oss till reflektion och nytänkande. Samverkan med andra församlingar ser vi som något positivt, som också för med sig nytänkande.

Musik och andra kulturyttringar kan skapa band mellan kyrkan och församlingsbor som ännu inte funnit vägen till kyrkan och dess evangelium.

Överkalix församling behöver bli bättre på att kommunicera med yngre människor på deras villkor. Detta gäller både barn, ungdomar och unga vuxna. Några sätt att göra detta:

- Riktad kommunikation till nyinflyttade.
- Skapa positiva möten i samband med gudstjänster och förrättningar.
- Satsa på att utveckla barn och ungdomsverksamhet samt konfirmandarbete med lyhördhet för ungas livsfrågor och olikheter.
- Sträva efter samverkan med skolorna på orten.

På orten finns förskola och grundskola i kommunal regi samt friskola. Gymnasieskola saknas men möjlighet till vuxenutbildning ges via Överkalix lärcentra. I Överkalix finns idag två särskilda boenden där församlingen firar gudstjänst regelbundet. Kommunalt beslut finns att bygga nytt särskilt boende i centralorten och avveckla de två nuvarande.

I församlingen finns 142 byar, där endast 82st är befolkade året runt. Flyttströmmarna från området går i stor utsträckning mot sydväst och främst Luleå.

De största grupperna av utflyttare utgörs av studerande i gymnasieålder och däröver, samt åldersgruppen 30-45 år. Största gruppen inflyttare utgörs av hemvändande pensionärer samt familjer från övriga europeiska länder.

Överkalix församling har få aktiva utträden varav de flesta som lämnar församlingen är födda på 1990-talet. Dock väljer färre och färre att låta döpa sina barn vilket på sikt får en dränerande effekt på medlemsantalet. Andelen döpta av totalt födda ligger på ca 35%. En kraftig minskning av dopen kunde ses under och efter Coronapandemin.

Barn och ungdomar på orten kommer i kontakt med församlingen genom dop och konfirmation samt genom församlingens barn och ungdomsverksamhet. Församlingens verksamheter för ungdomar når dessvärre förhållandevis få personer.

Överkalix församling har goda finanser men minskande intäkter.

De utmaningar som församlingen står inför är:

- Att anpassa verksamheten på grund av minskande intäkter.
- Att öka antalet dop
- Att hitta former för att nå ut till ungdomar och unga vuxna
- Att säkra kompetens och arbetskraftsförsörjningen.

Omvärldsanalys

Inledning

Överkalix församling verkar som en gemenskap av människor som samlas kring ordet och sakramenten. Överkalix församling är en organisation bestående av medlemmar, förtroendevalda, medarbetare, verksamheter och fastigheter i ett geografiskt område som omfattas av Överkalix borgerliga kommun.

Överkalix församling i Luleå stift är en del av Svenska kyrkan och hör på så vis samman med hela den världsvida kristna kyrkan med evangeliet om Jesus Kristus som utgångspunkt och Guds rike som mål.

Omvärldsbeskrivning och analys.

I Överkalix borgerliga kommun fanns 3182 invånare per 31/12 2022, varav 1575 i centralorten. Överkalix församling hade 2363 medlemmar per 31/12 2022, vilket ger en kyrkotillhörighet på drygt 74%.

Den demografiska situationen är sådan att församlingen verkar bland en åldrande befolkning där medelåldern ökat från 45 år (1998) till 50,3 år (2022).

Överkalix är en, förhållandevis och utifrån sina förutsättningar, välmående ort sett till statistik för arbetslöshet, ekonomisk utsatthet och utanförskap. Dock ses befolkningens försämrade hälsotal som ett växande problem.

Förutom Svenska kyrkan finns här även en Pingstförsamling, en minskande grupp Laestadianer, samt Bengt Pohjanens ortodoxa kyrka. Överkalix församling samverkar med dessa i varierande utsträckning. Församlingen har även god samverkan med Ideella föreningar på orten som bilklubbar, idrottsföreningar och studieförbund. Överkalix församling har inställningen att kyrkan ska finnas där människor finns.

Församlingen delar övriga samhällets problem med att finna ideella krafter att engagera sig i verksamheten. Församlingskåren lades ned för några år sedan och att finna någon stadigvarande ersättning har inte lyckats.

Överkalix är en attraktiv bygd att bo i för den som uppskattar vacker natur och friluftsliv. Här finns många små och medelstora företag. Dessa pekar på problem med att finna arbetskraft och framför allt utbildad arbetskraft, ett problem som även Överkalix församling delar. Vi, som kyrka vill värna dessa drag och utveckla samverkan med föreningar, företag och offentliga aktörer på orten.

Skogsnäringen har historiskt varit och är fortfarande en betydande del av den lokala ekonomin. Samhället upplever stor osäkerhet efter den statliga skogsägarens beslut att minska avverkningarna i området med 60%. Den största arbetsgivaren på orten är Överkalix kommun.

Vid gudstjänstplanering behöver barnperspektivet synas. En stor utmaning är att komplettera den traditionella högmässan, som har en viktig roll i Överkalix, med andra former. Om barnen vill ha en roll i planerande och genomförande av gudstjänsten behöver utrymme för det skapas.

Samarbete med både kommun, skola och idrottsföreningar strävar vi efter. Församlingen får på så vis kontakter som gagnar vår intention att verka för barnens bästa. I samarbetet med kommun finns ett diakonalt perspektiv och med idrottsföreningarna ett socialt och hälsofrämjande perspektiv.

Slutsatser

Följande slutsatser påverkar vårt pastorala förhållningssätt ur ett barnperspektiv:

- Skolor och barnomsorg finns i ett närliggande område. En positiv faktor för församlingens möjlighet att få till en god relation till barnen, är att församlingens expedition och lokalerna som vi använder för barn och ungdomsverksamhet finns, liksom skolorna, i centralorten Bränna. Vi är synliga för alla barn. Vår intention är att få till stånd ett samarbete med skolan, för att erbjuda Bibeläventyret del 1 GT och del 2 NT i åk 4 och 5. Bibeläventyret är ett koncept som ger barnen möjlighet till delaktighet i framförandet, som är en del i inläringen.
- Barnens ekonomiska situation är i jämförelse med andra kommuner förhållandevis god. Det är dock ett faktum att det existerar barn som lever i familjer med knappa ekonomiska resurser både bland de infödda "svenskarna" och bland nysvenskar och flyktingar. Vi vill givetvis nå alla oavsett ekonomiska förutsättningar. En slutsats av detta är att församlingens intention är att all verksamhet skall vara kostnadsfri.
- I kommunen finns familjer från olika länder, från olika minoriteter och kulturer. I församlingen har vi en uppgift att bjuda in och tillmötesgå barn och familjers behov med hänsyn till mycket skiftande livserfarenheter, värderingar och språk.
- Det faktum att barnen kan uppleva gudstjänsterna som "tråkiga", innebär att gudstjänsterna bör anpassas på flera plan. Både de barn som har en annan bakgrund, med en annan kultur än den svenska som har en annorlunda uppväxt och livssituation än vad den mer traditionelle gudstjänstfiraren har, bör också få känna sig välkommen och delaktig i gudstjänsten.
- Det finns ett intresse bland barnen för idrott och natur. Därför är det relevant att församlingen utvecklar ett samarbete med idrottsförening, samt försöker använda sig av naturens möjligheter i sin verksamhetsplanering.
- Musik och kultur är områden där församlingen tar plats och speglar en uppbygglig roll i samhället. Detta berör också barnen och bidrar till vår möjlighet att bli en barnens kyrka.

I åldern 0–18 år finns inte kontinuerlig verksamhet för alla åldrar. Åk 7 och åren efter konfirmationen har endast sporadiska tillfällen till kontakt med kyrkans verksamhet. Ungas delaktighet i kyrkans olika verksamheter bör utvecklas. Det finns annars en risk att barn, unga och familjer inte känner sig hemma i gudstjänster och församlingsliv.

Artikel 6 gör att vi t ex samtalar med barn och konfirmander om hur man bemöter äldre och sjuka. Barnen har mycket olika bakgrund och reflektioner till äldre. En del har knappt någon erfarenhet av någon nära och kär som blivit sjuk och dött, andra har varit med om det flera gånger. Barn från andra kulturer kan ha upplevelser som inte ens många vuxna har i vårt land. Även Artikel 30 är också aktuellt i sådana sammanhang. Detta är exempel på hur vi har mycket stor nytta av att använda BKA i vår verksamhetsplanering. Barnen får vara med och diskutera och vi lär oss något av dem t o m inom områden som inte främst riktar sig till barn.

Artiklarna påverkar också vårt förhållningssätt när det gäller språket som vi använder. Skall alla barn ha samma rättigheter och möjligheter så måste vi uttrycka oss på ett sätt som barnen förstår. Det blir ännu viktigare då det gäller att möta barn från andra kulturer. Detta bör bland annat präglade våra gudstjänster.

För barnen finns en del arrangerade fritidsaktiviteter och en kommunal ungdomsgård.

- I dagsläget så erbjuder församlingen "Öppis" för barn upp till 5 år. Kyrklig barnverksamhet "Kyrkmöss" från 6 år- 9 år, samt torsdagsträff för barn från 10 år och uppåt. I dessa verksamheter ingår sång och musik. Barnen deltar regelbundet vid familjegudstjänster och vardagskyrka samt vid framträdanden i kyrkan såsom Lucia och konsert för Världens barn. Sedan finns givetvis konfirmandundervisning. I samtliga dessa grupper försöker vi få med barn med andra religionsbakgrunder för att de också ska känna sig inkluderade och välkomna. Ett samarbete har inletts med familjecentralsliknande verksamhet där de kommunala förskolorna, IFO samt Barnavårdscentralen kommer att besöka "öppis" en gång i månaden med ex.vis föreläsningar för föräldrar om bl.a. blöjvännjning, ekonomi, gränssättning, läsning, lek, mat, sömn och aktivitet. Syftet är att ge familjer tidiga insatser, för att arbeta kring teman som vårdnadshavarna är mitt uppe i.
- I åldern 0–18 år finns inte kontinuerlig verksamhet för alla åldrar. Åk 7 och åren efter konfirmationen har endast sporadiska tillfällen till kontakt med kyrkans verksamhet. Vår intention är att få till stånd ett samarbete med skolan, för att erbjuda Bibeläventyret del 1 GT och del 2 NT i åk 4 och 5. Bibeläventyret är ett koncept som ger barnen möjlighet till delaktighet i framförandet, som är en del i inläringen. Vi erbjuder också elever i Åk 6 en kyrk-vandring, där ämnena religion och historia ingår. Inför jul och påsk erbjuds alla barn från förskoleklass- Åk 3 att vara med vid ett julspele, respektive påsk-spel inför påsk.

Analys

Vad vi kan se av kartläggningen och beskrivningen ovan finns faktorer i församlingen som måste tas med i planerandet av våra verksamheter.

All verksamhet bör vara kostnadsfri. Även om fattigdom knappt förekommer så kan likafullt en avgift orsaka irritation. Integrationen av flyktingbarn underlättas också om ingen avgift är aktuell.

Barnen har själva uttryckt önskemål om vistelser utomhus och vistelser i naturen, som också innebär att man rör på sig, vilket är viktigt ur ett hälso- och överviktsperspektiv.

Beskrivning

Vilka konsekvenser får kartläggningen och hur återspeglas FN:s "portalparagrafer"?

FN:s barnkonventions "portalparagrafer" om att alla barn är lika mycket värda och att inget barn skall diskrimineras (art.2), barnens bästa ska komma i främsta rummet (art. 3), alla barn har rätt till liv och utveckling (art. 6) samt att alla barn har rätt att tala om hur de vill ha det- och vuxna skall lyssna (art. 12), är grundläggande för alla församlingens verksamheter. Vid en första anblick kan det i vissa fall kännas lite långsökt att ha barnperspektiv i t ex besöksverksamhet bland gamla och sjuka. Men ett faktum är att de också i sådana fall är konstruktivt att använda sig av barnperspektivet.

Artikel 23 talar om att alla barn med olika funktionsnedsättningar har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv, samt hjälp att aktivt delta i samhället. Detta måste vi ständigt vara medvetna om. I församlingen är lokalerna lämpliga, även om en hiss mellan våningsplanen i församlingshemmet ytterligare skulle bidra. Personalen erbjuds regelbundet utbildningar om barn med olika funktionsnedsättningar. Dessa utbildningar handlar både om fysiska och psykiska funktionsnedsättningar.

Artikel 30 säger att barn som tillhör minoritetsgrupper eller ursprungsbefolkningar har rätt till sitt eget språk, sin kultur och religion. I en tid då många barn kommer från andra länder så är artikel självklarhet. Flyktningbarnens blotta närvaro gör att vi ständigt behöver tänka in artikeln i vårt möte med alla barn, även de med infödd svensk bakgrund. Barn och familjer med minoritetsspråk skall också hitta sin plats i kyrkans verksamheter och deras språk och kultur bör också inkluderas.

Utifrån artikel 6 om barnets rätt till liv och utveckling vill församlingen uppmuntra barn och unga till motion och hälsosamt ätande. "Barns bästa" och hälsa, har ett samband med en sund livsstil.

Naturen erbjuder goda möjligheter till aktiviteter. Fiske och skoteråkning nämns av många barn som favoritsysslor. Längdskidåkning är en aktivitet som utövas av en del barn och ungdomar. Barn har uttryckt i kyrkans verksamhet att de faktiskt önskar att få vara utomhus. Det är en trivsselfaktor som är relevant i kyrkans sätt att bygga upp en barnverksamhet utifrån barnens egna önskemål.

Musicerande är en faktor som också kan påverka barns välbefinnande. I Överkalix har vi många anställda och ideella som bidrar till ett rikt musikkliv och det berikar också barnens miljö och utveckling.

Art 12, uppmanar oss att lyssna till barnens åsikt och den artikeln har åtminstone två mycket uppbyggliga åtgärder som konsekvens. Den innebär att ett samtal måste föras och att vi kan lära oss något utifrån det samtalet som vi kan dra nytta av i vår verksamhet. Delaktigheten hos barn måste uppmuntras. Detta barnperspektiv beträffande delaktigheten kan också många vuxna ha nytta av. Inte minst innebär det att vi måste ha ett reflekterande förhållningssätt i allt vi gör. "Förstår folk vad vi säger?", "Förstår vi verkligen till fullo själva vad vi säger?" är två frågor som barnperspektivet aktualiserar.

Art 2,3, och 6: Dessa medvetandegör negativa konsekvenser av att ha verksamheter där man tar ut en avgift. En åtgärd är att församlingens verksamheter bör göras kostnadsfria.

ekonomiskt utsatta hushåll. Enligt samtal med socialchef i Överkalix, så har barnfattigdomen minskat under de senaste åren.

Hälsa: Befolkningen i Överkalix kommun har en dålig folkhälsa, bland den sämsta folkhälsan i hela landet. Detta påverkar också barnen. I Överkalix upplevs det som att små barn rör på sig men allteftersom de kommer upp i åldrarna, är det fler pojkar än flickor som är aktiva inom någon idrott. Elevhälsan påtalar att i skolan upplevs det som att kosten även är dålig i en del familjer. Detta hänger samman och botten i hemmen. Dålig kost i hemmen visar också på lite aktivitet bland barnen från dessa familjer. Det är en låg andel av barnen i Överkalix som är aktiva inom någon idrott eller kulturverksamhet. Överkalix är en liten kommun med små resurser. Därför kan inte kommunen erbjuda så många olika aktiviteter för barn och unga som man skulle önska. Det är en ekonomisk fråga. En del sportutrustning finns att låna men långt ifrån ett brett sortiment.

Skolan i Överkalix har stora problem med hög frånvaro. Däremot finns ingen statistik som visar att alkohol och droger är ett stort problem i Överkalix, inte heller tobak.

Utbildning: I Överkalix finns en kommunal skola och en friskola. För närvarande fungerar det bra med det psykosociala hälsoläget. På den kommunala skolan går många barn med olika ursprung och man arbetar flitigt med integration.

En kulturskola startades 2016 och församlingen söker fortfarande samarbete med denna. Musiken där består främst av pop och rockmusik i ensemblespel. Församlingen har en stor kompletterande roll eftersom vi erbjuder sång- och instrumentalundervisning. Beträffande den akademiska utbildningsnivån så ligger Överkalix under genomsnittet även i jämförelser med liknande norrländska småkommuner.

Trygghet: Barn och unga känner sig i allmänhet trygga i Överkalix. Uppgifterna kommer från kommunledningen i Överkalix.

Delaktighet: I ett demokratiskt samhälle finns möjligheten för den som vill engagera sig och vara delaktig i samhällsbygget. Detta kan ske inom politiken eller i någon annan ideell organisation eller förening. I Överkalix är eleverna aktiva i elevråd. Man försöker med hjälp av kultursamordnare föra dialog med ungdomar, för att få dem mer delaktiga vid olika arrangemang av aktiviteter och annat som gäller det lokala samhället.

Beträffande kyrkan så är få individer under 18 år aktiva som ledare, och i allmänhet också inom politik och beslutsfattande. Så ungas delaktighet bör utvecklas. Det finns annars en risk att barn, unga och familjer inte känner sig hemma i gudstjänster och församlingsliv.

Stöd och skydd: Det förekommer ytterst sällan att barn blir dömda för brott i Överkalix även om enstaka slagsmål kan förekomma. Barn som omhändertagits för vård p g a dåliga hemförhållanden har minskat under de senaste åren. Det finns barn som lever i hem där missbruk av alkohol och droger brukas. Där har församlingen en viktig uppgift i att försöka nå dessa barn och familjer.

Barnkonsekvensanalys Överkalix församling

Inledning

I kyrkan har barnen en särställning utifrån Jesu ord i Markus evangelium: ”Låt barnen komma till mig och hindra dem inte. Guds rike tillhör sådana som de. Sannerligen, den som inte tar emot Guds rike som ett barn, kommer aldrig dit in”.

I Jesu dåtida samhälle fanns en tendens att se barn som ofullständiga vuxna. Jesus vänder på perspektivet. Tendensen att försumma barn och de minstas värde kan finnas än i våra dagar och i de miljöer där vi verkar. BKA är en metod där vi tar barn på fullaste allvar, deras åsikter behövs och skall räknas med i vårt beslutsfattande och i vår församlings sätt att planera all verksamhet. BKA har på så vis en dubbel roll. Barnen får komma till tals och vuxenvärldens perspektiv breddas och fördjupas.

Samtal med barnen visar att de tycker att traditionella gudstjänster kan vara tråkiga. Gudstjänster för barn och unga tycker de bättre om. Men det finns också en omsorg bland barnen för den åldrande generationen och de visar förståelse och respekt för att de äldre verkar trivas med andra uttrycksformer än de själva gör. Ur ett barnperspektiv är det alltså gott att tillhandahålla verksamheter för de äldre. Samtidigt finns det en omsorg om barnen bland de äldre. De äldre vill att kyrkan finns till för barnen, inte minst uppskattar de barns deltagande i gudstjänsterna. BKA blir alltså hela församlingens angelägenhet som syftar till en pastoral kvalitetshöjning.

Kartläggning

I Överkalix är medelåldern hög, men det är också ett faktum att det i församlingen även finns barn i åldern 0-19 år, 493 barn år 2022. På regeringsnivå räknar man på ett antal delområden för att på ett gott sätt kunna uppfylla målen med barnrättspolitikerna. Inom varje område kan man undersöka olika faktorer som visar hur barn har det och en sådan analys hjälper också oss i kyrkan i vår strävan att tillgodose barnens rättigheter och möjligheter. De områden som används är; ekonomi, hälsa, utbildning, trygghet, delaktighet, samt stöd och skydd.

Det finns två kommunala förskolor i Överkalix, båda i centralorten Bränna. På grundskolenivå, årskurs 0-9 finns en kommunal skola och en friskola med ekologisk inriktning. Båda grundskolorna ligger i Bränna. De flesta gymnasieungdomarna åker till Kalix eller till Luleå för studier, men även en del också till Övertorneå.

Ekonomi: Beträffande de ekonomiska villkoren så finns det barn i församlingen som lever i familjer med låga inkomster, d v s de lever under omständigheter där man har problem att klara sig ekonomiskt. Men det är inget stort problem i Överkalix kommun. I och med att priserna stiger medföljer ekonomiska problem hos familjer, särskilt för ensamstående och familjer med låga inkomster. Liksom i resten av landet befarar vi att de ekonomiska problemen kommer att öka hos familjer med låga inkomster. Enligt Rädda barnens årsrapport om barnfattigdom i Sverige från 2019, levde 11,6 % av barnen i Överkalix kommun i